DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 5
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

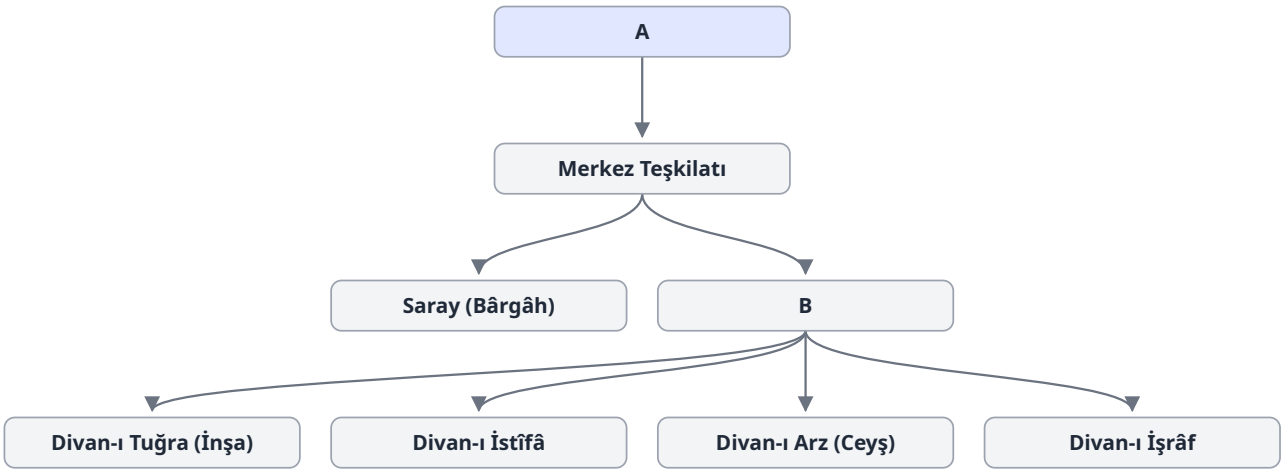
Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Tarih · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 5)

1. Bir müze rehberi, Büyük Selçuklu Devleti'nin merkez teşkilatını gösteren Şekil 1'deki şemanın önünde ziyaretçilere şunları söylemiştir (kurgusal):

Şekil 1. Büyük Selçuklu Devleti'nde merkez teşkilatının bir bölümü

> *"Şemada A ile gösterilen kişi, merkezî otoritenin tek temsilcisiydi. B ile gösterilen kurul ise işlev ve yetkileri bakımından bugünkü bir kuruma oldukça benziyor. En alt sıradaki küçük bürolarda devletin farklı işleri ayrı ayrı yürütülüyordu."*

1.1. Şemadaki yapıyı aşağıdaki tabloya yerleştiriniz.

Şemadaki Yer	Kurum ya da Görevlinin Adı	Görevi
A		
B		
B'ye başkanlık eden görevli		
En alt sıradaki bürolar (genel adı)		

1.2. Rehberin B için "bugünkü bir kuruma oldukça benziyor" dediği kurumu yazınız ve bu benzerliği **iki** yönüyle açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Konya'da bir debbağ (deri işleyen esnaf) dükkânında çalışmaya başlayan genç bir çırak, ustasının ilk gün söylediklerini bir deftere yazmıştır (kurgusal):

Not	Ustanın Sözü
I	"Türkistan'dan bu şehre geldiğinde kimseyi tanımıyordun; şimdi bir işin, bir ekmeğin var. Bizim yol, işsiz gence iş öğretir."
II	"Çarşıda bizim mallarımızla yan yana Rum ustaların malları da satılıyor. Müşteri hangisini seçerse onun malı satılır; bu yüzden onlardan geri kalmamalıyız."
III	"Bu dükkândan çıkan her deri aynı incelikte işlenmeli. Kötü mal satan ustanın adı çarşıdan silinir."
IV	"Tartıda hile yapmayacaksın, müşteriye yalan söylemeyeceksin; kazancın helal olacak."

2.1. Ustanın sözlerinin bağlı olduğu teşkilatın adını yazınız. Her notun, bu teşkilatın Anadolu'da kurulma amaçlarından hangisini yansıttığını belirtiniz.

Not	Yansıttığı Amaç
I	
II	
III	
IV	

2.2. Bu teşkilatın Anadolu'da kurulurken örnek aldığı yapıyı ve o yapının ortaya çıktığı ortamı yazınız. Ardından teşkilatın Anadolu'da kendine özgü bir yapı kazanmasına zemin hazırlayan **iki** koşulu belirtiniz.

3. Bir tarih kulübü, "Türk-İslam Medeniyetinden İki İsim" başlıklı bir sergi için aşağıdaki iki kartı hazırlamıştır (kurgusal anlatım).

> ***Kart 1:*** *"Suyu yalnızca içmek ve sulamak için değil, makineleri çalıştırmak için de kullandı. Su gücüyle hareket eden düzenekler ve kendi kendine çalışan aletler tasarladı. Bu alandaki deneyleri, kendisinden sonraki mühendislere ilham verdi."*
>
> ***Kart 2:*** *"Türkiye Selçuklularının yaklaşık yüz yıllık tarihini araştırdı ve bir Moğol valisinin isteği üzerine bir vakayiname yazdı. Eserinde özellikle I. Alâeddin Keykubad Dönemi'ni ayrıntılı anlattı; siyasi olayların yanında toprak yönetimine ilişkin bilgiler de verdi."*

3.1. Her kartın anlattığı kişinin adını yazınız ve çalıştığı alanı ya da yaptığı katkıyı belirtiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Kart 2'deki kişinin eserinin, bugün Türkiye Selçuklularını araştıran bir tarihçi için neden değerli bir kaynak olduğunu **iki** gerekçeyle açıklayınız.

4. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu araştıran bir öğrenci, tarihçilerin görüşlerini desteklemek için kullandığı kaynakları aşağıdaki listede toplamıştır.

Kaynak	Kaynağın Kısa Tanımı
A	Neşri'nin kroniğinde anlatılan Ulu Çınar menkıbesi
B	Ahmedî'nin İskendername adlı eseri
C	1337'de Bursa'da bir caminin inşası münasebetiyle yazılmış kitabe
D	Bizanslı kronik yazarı George Pachymeres'in eseri
E	Yahşi Fakih'in Menâkıbnâme-i Âl-i Osman adlı eseri

4.1. Her kaynağı kullanan tarihçiyi ve tarihçinin bu kaynağa dayanarak savunduğu görüşü aşağıdaki tabloya yazınız.

Kaynak	Kullanan Tarihçi	Bu Kaynağa Dayanarak Savunduğu Görüş
A		
B		
C		
D		

4.2. Gibbons, Osmanlı'nın kuruluşuna dair ilk Osmanlı kaynaklarını güvenilir bulmadığını söylemiştir. Gibbons'ın bu kaynaklara neden şüpheyle yaklaştığını açıklayınız. Ardından Gibbons'ın A kaynağını kullanma biçiminde görülen çelişkiyi yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Aşağıdaki iki kaynağı okuyunuz (kurgusal anlatım).

> ***Kaynak I:*** *Kurgusal bir tüccarın hatıra defterinden: "Yıllarca süren ablukadan sonra Uludağ eteğindeki bu şehrin kapıları sonunda açıldı. Yeni yöneticiler ilk iş olarak bize, evimize ve dükkânımıza dokunulmayacağını duyurdu. Rum komşularımın çoğu aşağı mahallelere indi; surların içi ve çevresi ise kısa sürede Türk ailelerle doldu."*
>
> ***Kaynak II:*** *"Rumeli yakasında ele geçirilen kaleler üs hâline getirildi. Anadolu'dan getirilen Türkmen topluluklar bu üslerin çevresine yerleştirildi ve buradan Trakya içlerine doğru akınlar düzenlendi."*

5.1. Kaynak I'de anlatılan şehrin hangisi olduğunu yazınız. İki kaynakta Osmanlıların fethettikleri yerlerde uyguladığı **iki** ortak politikayı belirleyiniz ve her birini kaynaktan bir ifadeyle gösteriniz.

5.2. Bu politikaların, fethedilen yerlerin Osmanlı'nın elinde kalıcı olmasına nasıl katkı sağladığını açıklayınız.

6. Aşağıda Orhan Gazi Dönemi'ne ait bazı olaylar verilmiştir.

Olay	Yıl
Bursa'nın fethi	1326
İzmit'in fethi	1337
Karesi Beyliği'nin Osmanlı topraklarına katılması	1345
Çimpe Kalesi'nin Osmanlılara üs olarak verilmesi	1352
Edirne'nin fethi	1361

6.1. Olayları Anadolu'da gerçekleşenler ve Rumeli'de gerçekleşenler olarak aşağıdaki tabloya ayırınız.

Anadolu'da Gerçekleşenler	Rumeli'de Gerçekleşenler

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Tablodaki olaylara göre Osmanlıların yayılma yönünün hangi olaydan sonra Rumeli'ye çevrildiğini yazınız. İzmit'in fethiyle Anadolu'da hangi bölgede hâkimiyet kurulduğunu belirtiniz. Orhan Gazi Dönemi'nin sonunda beyliğin sınırlarının hangi iki şehre kadar ulaştığını yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif